

*Türkiye'deki Hâkim İletişim Kavramsallaştırmasının Gelişimi ve Sınırlılıkları**

Hakan Yüksel**

Öz

Bu çalışmada medya ve mesajın/içeriğin iletişim çalışmalarının önemli bir boyutu olduğu yadsınmamakla birlikte, iletişimi sadece bu boyutlarıyla ele alan bir kavramsallaştırmanın tarihsel bir sürecin sonucu olarak ortaya çıktığı ve güç ilişkileri çerçevesinde hâkim konuma geldiği öne sürülmektedir. Söz konusu indirgemeci yaklaşım toplumsal planda gerçekleşen iletişimin pek çok boyutunu dışlar ve bütünlüklü bir çözümleme noktasında sorunludur. Bu doğrultuda biçimlenen Türkiye'deki iletişim çalışmaları da çeşitli yanlışlıklardan muzdariptir. Bu makale, belirtilen sorunlardan hareketle daha kapsamlı bir iletişim kavramsallaştırmasına ulaşma çabalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada öncelikle hâkim kavramsallaştırmanın 1940'larda ABD'deki koşullar doğrultusunda belirdiği ve Soğuk Savaş'taki küresel rekabet kapsamında Türkiye'ye giriş yaptığı gösterilmektedir. Daha sonra da söz konusu kavramsallaştırmanın ülkedeki iletişim çalışmaları üzerindeki sınırlandırıcı etkisi 1960'lardan günümüze kadar uzanan bir sorgulamayla iki eksenle ele alınmaktadır. İlk olarak, iletişim çalışmalarının yürütüldüğü akademik kurumların hâkim kavramsallaştırma doğrultusunda şekillendiği ve bunun çeşitli düzeylerde çatışma ve kargaşaya yol açtığı konusu değerlendirilmektedir. İkinci olarak ise hâkim kavramsallaştırmanın iletişim çalışmalarının niteliği üzerindeki sınırlandırıcı etkisini görebilmek amacıyla akademik üretim sorgulanmakta ve iletişim araştırmacılarının eserleri incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kitle iletişimi, medya, gelişme iletişimi, modernleşme kuramları, UNESCO, iletişim fakülteleri.

* Geliş Tarihi: 01/06/2016 • Kabul Tarihi: 15/07/2016

** Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü.
hakanyuksel2009@gmail.com

*The Development and Restrictions of the Dominant Conceptualization of Communication in Turkey**

Hakan Yüksel**

Abstract

Without denying the fact that media and messages are an integral dimension of communication studies, this study argues that the conceptualization of communication which takes into account solely media and messages is an historical outcome and has become dominant due to power relations. This simplistic conceptualization ignores various dimensions of communication taking place in society and its scope is problematical for a comprehensive analysis. This is why Turkish communication studies shaped through this conceptualization have various biases. By emphasizing these problems, the study aims to contribute to efforts for a better understanding of communication. The study firstly displays the emergence of the dominant conceptualization of communication in the 1940s in the USA and its diffusion in Turkey due to the global competition during the Cold War. Subsequently it reveals the restricting effects of this conceptualization on Turkish communication studies with an historical investigation from the 1960s onwards, by stressing two specific axes. On the one hand, it demonstrates that the academic institutions, working in the field of communication, have been shaped through the dominant conceptualization, creating conflict and confusion on several levels. On the other hand, it explores academic production of Turkish communication scholars in order to define the restricting effect of the same conceptualization.

Keywords: Mass-communication, media, development communication, modernization theories, UNESCO, communication schools.

* Received: 01/06/2016 • Accepted: 15/07/2016

** Ankara University, Faculty of Communication, Department of Journalism.
hakanyuksel2009@gmail.com